

Hír- és díj helyben:	
Egész évre . . .	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre . . .	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal . . .	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal . . .	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, v. i. r. a g- ntca, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyitott” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári ille- ték számítatik.	

Szabadka, 1892. október 15.

Előfizető közönségünk egy része azt hiszi, hogy a lap magától terem, hogy ott kiadás nincs, s hogy az előfizetési pénzek a szerkesztőség tagjai között osztalékra mennek.

Csak is ez lehet oka annak hogy az előfizetési nyugtákat a házhoz küldve sem vagyunk képesek pontosan mind beváltatni, mert vannak olyan előfizetőnk sokan, a kik a lapnak megrendelői ugyan, de nem előre, hanem még utólagosan is vonakodnak megfelelni kötelezettségüknek.

A ki fizetni nem akar mondjon fel.

Inkább legyen kevesebb, de pontos előfizető közönségünk, mint tömeges megrendelés pénz nélkül.

A kik pedig előfizetőnk akarnak maradni, azokat nagyon kérjük, ne kívánják hogy egynél többször keresse fel őket a nyugta széthordozó, mert az a „jöjjön máskor”-féle szokás mig kellemetlen, addig költséges is.

Az új nyugták mellett a hátralékok szíveskedjenek régiebb ártozásaikat is kiegyenlíteni.

A „Szabadság” kiadóhivatala.

Nem mi mondjuk.

Szabadka országos botrányra szőllő „Hymnus” ügye csakugyan bejárta hazánkat.

A mit itt közlünk „nem mi mondjuk,” — átvettük a „Pestmegyei Hirlap” hasábjairól.

Ime, hogy itélik meg más vidéken is a mi botrányt kereső prépostunkat:

Nemzeti imádságunk meggyalázva!

Urunk születése 1892-ik évének október 11-én esett meg az a szégyen, hogy a „Magyar Állam” a Hymnuszt, egy félszázadon át nemzeti imádságunkat, kálvinista bornirtságnak merészelt nevezni.

Hallatlan, elképzelhetetlen otrombaság! Nemzetgyalázó merénylet, megbocsáthatlan szentségtörés!

Halhatatlan államférfiunknak, nagy szónokunknak, jeles költőnknek Kőlcsey Ferencnek hazafiságtól lángoló szívéből az elnyomtatás, a megaláztatás és a szolgaság gyászos korában mint a legszentebb áldozat tisztító és engesztelő tüze, tör ki a buzgó imádság mely áldást, boldogságot, jólétet kér nemzetére, vétkeiért bocsánatot, jutalmat érényeiért; és ime, midőn el akarják hitetni velünk hogy az áldás reánk szállt, a boldogság, a

jólét beköszöntött, vétkeinkért bocsánatot, érényeiért jutalmat kaplunk, akkor a mai boldog Magyarországon találkozik a vakgyűlölet otromba szénfestékével feketére mázolt magyar lap, a mely ezt az imát, ezt az áldást, ezt az igazán keresztény szellemű nemes megengesztelést kálvinista bornirtságnak meri nevezni.

Ti nagyok és dicsők, ti Kossuth Lajosok, Deák Ferenczek, Battyányi Lajosok, Eötvös Józsefek, kik ezzel az imával ajkatokon mentetek a nemzet tanácsának házába, hogy hazafias szívetekben megerősödvé népeteknek az igazság és a szabadság törvényeit megalkossátok; ti Damjanicsok, Nagy Sándorok és Kis Ernők, kik névtelen hőseink ezredeinek élén ezzel az imádsággal szívetekben rohantatok az ellenségre és ontottátok a jövő büneit is megengesztelő véreketek a nemzet Golgotáján ezzel az imádsággal lelkekben: tagadjátok meg szégyenkezve ezt az imát, ezt az áldást, ezt a szent zsolozsmát, áldástok, imádságtok, zsolozsmátok csak kálvinista bornirtság volt, melyért nem jutalom haem purgatorium jár!

Dr. Hortoványi József, országos képviselő, a „Magyar Állam” főszerkesztője és Szemec Emil a „Magyar Állam” felelős szerkesztője azok az urak, akik ezt a gyalázatot lapjukon és lapjukban megtörténni engedték.

Alkalmul erre a szabadkai eset szolgált. Ott felséges urunk, királyunk nevenapján a templomban akarta elénekelni a hazafias közönség a szent éneket, de Mamuzsics úr, az odavaló plébános, tilalmával megakadályozta azt. Ő is, a „Magyar Állam” is azzal okadattolják szörnyű tettüket, hogy a szent dallam szent soraiban eretnység rejlik. Eretnység! rejlik ezekben a sorokban: „Megbűnhődte már e nép a multat s jövendőt.”

Nézzünk a szemébe ennek az ostobaságnak.

A jámbor katolikus szívének összes melegével, lelkének teljes áhítatával csügg azon az eszmén, hogy van isteni gondviselés, mely sujt és emel, jutalmaz és büntet. Bizalma ebben a gondviselésben megtörhetetlen; ez adja elviselnie a mult bánatát, a jelen szenvedéseit, a jövő aggodalmait. A ki sokat túrt, sokat szenvedett, keresztényi bizalommal reméli egyszersmind hibáinak, bűneinek bocsánatát a jövőben. Ez a bizalom az isteni gondviselésben mondatja vele, midőn szíve telve keserűséggel: „Uram, elég volt a büntetésből, add, hogy nagy csapásaid engeszteljék meg a mult büneit és a te tuláradó kegyelmed tudja javamra szenvedésem, ha én, a gyenge ember, a jövőben újra hibáznám, újra botlanám.”

Igy imádkozott a nemzet nagy költője is Istenéhez. Szíve telve alázatossággal, gyengeséggel, gyarlósággal érzetével és a midőn látja, hogy nemzete a fenekéig üresíti már ki a

szervenvedések büntető poharát, bizalmatlansággal a saját gyarlóságai, de bizalommal a bölcs isteni gondviselés véghetetlen kegyelme iránt, esdekelve így sóhajt fel: „Megbűnhődte már e nép a multat s jövendőt!”

Hát a gondviselésbe vetett hit eretnőség, a keresztény alázatosság eretnőség, a bűnök bevallása eretnőség, a malaszt visszaterésének tudata a megérdemelt bűnhődés érzetében eretnőség?

Félre ezzel a szörnyű casuistikával, mely a Filiuciusok, a Molinák, a Sanchezek erkölcsstanál meggyalázta! Félre a probabilitismus erkölcsrontó okoskodásaival! A ki így beszél, az a zavarosban akar halászni, a ki így beszél, annak magán céljai vannak!

Hortoványi és Szemec urak, úgy tudjuk, magyar emberek. Mi okuk van hát, hogy a magyar nemzet legszentebb imáját meggyalázni engedik, midőn ők is tudják, hogy a dogmatikus kifogások „üres szó és zengő czimbalom”? Mamuzsich ur, úgy tudjuk, hogy kitűnően mérsékelt hazafi és nemzeti törvényeink alapján álló buzgó bunyevác. Miért teszi ki magát annak a szörnyű gyanunak, hogy be nem váló a dogmatikus ellenvetések köpenyége alatt akarja elleplezni ellenszenvét „mérsékelt” szeretett magyar hiveivel szemben?

Azt hiszik Hortoványi és Szemec uraimék, a művelt és műveletlen katolikusok nem tudják és nem látják, hogy a „dogmák” vitéz védelmezői egy esetleges „centrum”, posványában szeretnének „hegyek” lenni, mivel hogy a hazafiság, szabadelvűség, felvilágosodottság és vallásos béke istenáldotta hegyvidéken csekély tehetségükkel még „domboknak” sem válhatnának be? Szabad ennek a „hegyhetnémség” privát paszsziójának odadobni egy félszázad óta szentesített hitét a nemzetnek, hogy az ő „Hymnusa” Isten előtt kedves imádság, a melyet csak a napokban énekeltük el buzgón mi is, kecskeméti, szeretett plébánosunk jelenlétében a templomban, annak a plébánosnak jelenlétében, a ki pap és hazafi és a kinek, hála Isten, ebben az országban ezer meg ezer társa van?

Azt hiszi Mamuzsics plébános ur, hogy a midőn négy évvel ezelőtt e sorok írójának fülhallatára a szabadkai nagytemplomban szent István király ünnepén egyszerre csak félbeszakadt a jeles karmester Gál ur által vezényelt zenésmise és felharsant az újra bunyeváccá tett derék földművelő nép ajkán vegyes diszharmonióban egy szláv nyelven énekelt Hymnus-féle, hogy ez a Hymnus kedvesebb volt az Urnak az hűséges magyar nemzetének félszáz esztendő imádságánál?

Tévednek, szörnyen tévednek a jó urak! Ez az újra bunyeváccá tett nép bebizonyította, hogy szívében maradt, kimutatta, hogy ohajtja, akarja énekelni a nemzet szent imád-

ságát, bebizonyította, hogy még nem sikerült azoknak a gyászos aknamunkájára, akik ott lenn a mérsékelt hazafiaság legszebb érdemének azt tartják, ha a konclesó pártérdeknek feláldozzák népünk büszke öntudatát, hogy „magyar vagyok” s helyébe egy más öntudatot oltanak belé azt hogy „bunyevac vagyok”.

Az a bunyevac nép úgy beszél edoig a nyelvét mint a pacsirta éneklé a dalát, a mint isten beszélnie adta; nem tudta, hogy külön nyelven énekel, mikor velünk énekelte nemzetünk magasztos imáját: mért hát felkelteni mesterséges módon benne azt a tudatot, hogy a mi fajunk más, e mi nyelvünk más a mi reményünk más, a mi imádságunk más? Gonosz munka — és jaj e gonosz munkát végezőknek! Oly sötét munka ez, hogy feketeségét nem világosíthatja meg egy csinált vallásbuzgóság türelmetlenségének a legszentebbet felemészteni törekvő lángja sem. Minden jó hazafi látja, érzi, tudja és szentül hisszük, hogy a hivatott egyházi főhatóságok is látják, érzik, tudják, hogy ennek a lángnak a szeretet, békét, egyetértést hirdető katolikus szentegyháznak tanai nem szolgáltatnak tüzelő anyagot; minden jó katolikus a ki dogmáit tiszteli, érzi, tudja és hiszi, hogy ezeket a dogmákat nemzeti érzésünk és törvénytiszteltetünk megbotránykoztatására nem lehet felhasználni.

Fájdalom, nem egyszer tapasztaltuk, hogy a mérsékelt hazafiaság mai gyászos korában a magukat „Spartacus“-oknak nevezelt izgatók rabszolga száját valami nagy konccal betömték, és a kik eddig Oroszország világ-hatalmi állása aranykoráról ábrándoztak, hirtelen csuklással a reklám hazafiaságnak lettek utazó vigéceivé. Gyenge politika volt, de többször sikerült! Ma azonban már nagyon sok a száj és nagyon kevés a konc: próbáljunk egyszer ráütni arra a szájra, talán becsukódik örökre, ha a ütés mindjárt egy bárszonyos kezű kegyes, hazafias főpaprak puha tenyerétől származnék is.

Róma egyik újabb enclikájára a „Konstituált hatalom” címén elismerte a köztársaságot Franciaországban! Jaj volna annak a lapnak, lenne bár buzgalma akármilyen szent, a mely francziát hymnusát kálvinista török, tatár vagy isten tudja, miféle bornirtságnak merné nevezni. Pedig abban ez éneklék:

. . . Qu' un sang impur
Abreuve nos sillons!

Fellázadna az egész ország önézete, nemzeti büszkesége és máglány égetnek el a lapot, mely vakmerően a nemzeti érzés legyalázásával mernő vallását szolgálja. Nálunk a nemzeti szent fölgerjedés nem adja lán-goknak az ilyen gyalázatot, mert mi „oroszlánok vagyunk, a kikhez nem méltó, hogy egerekre öntse haragját.”

Persze, persze, a francziák csak olyan gyenge, lehetetlen, kis egerecskék, azoknak szabad!

Mert hát ők nem mérsékelt hazafiak; náluk a nemzeti büszkeség, a nemzeti önérzett erő, mely százazreket állít csata sorban; mi azonban, mi igazán imádkozunk buzgón, áhitattal, hogy tudja be nekünk a hatalmas nagy Isten bűnhődésül a mult szenvedéseit a jelen nagy vétkeért is; mi igazán kérjük őt adja, hogy „Megbűnhődte már e nép a multat s jövődöt.”

A „Hymnus”-ügy folytatása.

Folyó hó 16-án ősi szokás szerint a helybeli Theréz-plébánia a templom nevénapját ünnepelte meg, ez alkalomból ugyan-csak régi szokás szerint a kebelbeli plébános az összes hatóságokat és egyes intelligensebb családok férfi tagjait megszokta magához ebédre hívni.

Az idén is megtörtént ez, azonban a „Hymnus” ügyben a prépost-plébános által felháborodott hatóság és összlakosság már az e napon tartott ünnepi mise alkalmából távollattása által a prépost-plébánossal szemben eléggé érthetően jelezte álláspontját.

A prépost-plébános nem annyira korlátolt, hogy a helyzetet fel ne ismerte volna, összekocsikázta az egész várost vendégeket verbuválandó. Többek között a helybeli birói kart is meghívta, azonban ezek, egyetlen egynek kivételével, — a kinek a birák közt történt megállapodásról tudomása nem volt, — nem jelentek meg az ebéden. A hatóság részéről is csak egy-két ember jelent meg s így amig máskor legalább is 200-an voltak jelen a prépost ebédjén, most alig volt 30 vendége.

Hogy a hazafiatlan prépostot az a maroknyi vendégség megtisztelte azon nem csodálkozunk, de hogy felültek neki azzal, hogy parancsára, vagy mondjuk kívánatára elénekeltek a részére, boros pohár mellett a nemzeti szent imát, és hogy ezzel minte gy megalázták magukat a ravasz észjárású egyházfő előtt, ezt legalább is gyermekies dolognak jelezhetjük.

Ezzel akarta talán a hibás prépost hazafiaságát tüntetni? Ez nem gyengíti meg a történeteket, nem boros pohár mellett kell hazafias érzületeknek kifejezést adni, hanem ott és akkor midőn erre alkalom nyílik.

Hiába erőlteti a prépost plébános e kínos ügy feledtetését, hazafiatlan magatartását Szabadka közönségével szemben holmi mindennapi megvendégeltetéssel ellensúlyozhatni soha nem fogja!

Városszerte az a hír terjedt el, hogy Császkai érsek a hazafiatlan prépost plébánost tapintatlan, és a szabadkai úgy az egész ország hazafias közönség nemzeti kegyeletét mélyen sértő eljárása jutalmául a czimzetes kanonoki czimmal ruházta fel. A hír annál valószínűbb, mert a prépost f. hó 17-én az érsek behívása folytán Kalocsára utazott. De még valószínűbbé teszi a hirt azon körülmény, hogy az érsek egyben Mamuzsich Lázár polgármestert, Farkas Zsigmond és Varga Károly ügyvédek színté magához kérette s ezek el is utaztak.

Mi azonban nem hisszük hogy ez a hármast küldöttség összefüggésben állana a prépost előléptetésével, mi inkább hajlandók volnánk hinni, hogy az érsek az országsszerte nagy felháborodást keltett ügy miképeni elintézésé végett határozatlan álláspontot foglal

el és talán megkísérli az ügyet e hármast küldöttséggel, ahol a prépost is jelen van, békés úton elintézni.

Mi bizunk mind a három férfi szilárd és hazafias jellemében egyrészt, másrészt támaszkodva az érsek igazságos és hazafias lelkületére, elvárjuk miszerint a „Hymnus” ügy nem fog a tapintatlan prépost előléptetésével hanem inkább annak degradálásával elintézését nyerni.

Általános munkás-gyűlés Szabadkán.

A szabadkai összmunkásság f. hó 16-án délután a Balika-féle vendéglőben érdekes gyűlést tartott. A napirend három pontból állott. 1-ső volt a munkások jelenlegi helyzete és törekvése; 2-ik kiküldött választása a Budapesten tartandó általános munkás kongresszusra és a 3-ik pont netáni indítványok és kérdések.

Jerem Géza mint előadó 3 óra után megnyitván az ülést, pár buzdító szó után egy elnök megválasztását kéri, mire Nagy Ödön egyhangúlag megválasztott. Ezután Nagy Ödön megköszönve a belé helyezett bizalmat, és üdvözli az ülést. II-od elnökül egyhangúlag közfelkiáltással Hornyák Endre választott meg. Megválasztottak még egyhangúlag: jegyzőül Hirth Lipót, II-od jegyzőül Istváncsics Mátyás. A tisztikar megválasztása után Jerem Géza mint előadó szólt az 1-ső ponthoz. Szép szavakban vázolta a régi munkás viszonyokat, levezetve azt a mai korig, nemkülönben Hornyák Endre szinte ily értelemben válogatott szavakban vázolta a jelen viszonyokat s míg Jerem Géza az alanti határozati javaslatot nyújtá be elfogadás végett, addig Hornyák Endre melegen ajánlá az ott lévőknek hogy iratkozzanak be az „Iparos ifjak művelődési kör”-be, mely is munkás képző körre fog átalakulni és ajánlja a javaslat elfogadását.

Hirth Lipót fejtegeti a munkás-szakszervelet szükségességét és a munkásokat szervezésre buzdítja, konkrét adatokkal bizonyítja a munkások tarthatatlan helyzetét és végül ajánlja a javaslat elfogadását és a körbe való beiratkozást. Utánna Istváncsics Mátyás szép szavakban adta elő a munkások szellemére vonatkozólag, hogy mennyire hátra vannak és hogy mennyire szükséges az egyesülés, végül pártolja a javaslat elfogadását. Engel Sándor ugyancsak a munkások jelenlegi állapotáról szól, összehasonlítva a jelen helyzetet a multtal és ő is ajánlja a javaslat elfogadását.

Elnök Nagy Ödön, miután több szónok nem jelentkezett e ponthoz, rövid beszédben tudatja, hogy nem célja a munkásságnak az ily összejövetelek által mindjárt sztrájkot előidézni, hanem első a szövetkezés és az önművelődés, mely által több érhető el, mint bármely más eszközökkel. Ezután Hirth Lipót jegyző elnök kérésére felolvassa Jerem Géza által benyújtott következő határozati javaslatot:

„Tekintettel arra hogy a tehnikai segéd eszközök tökélesbülése és ezek kihasználása a magán kapitálisztikus termelésben a kisipart tönkreteszi, hogy a kisiparosok proletizáltak, a munkás osztály pedig mindinkább megfosztatik kereset forrásától és ennek folytán

az egész nép a legnagyobb nyomornak van kitéve. Ennek megakadályozására a szabadkai munkásság az ország valamennyi városával egyetértőleg anyagi és szellemi érdekeinek előmozdítása érdekében szakszerűleg szervezkedik;

De még ez Szabadkán is elérhető lesz az október 16-án tárgyaló általános munkás-gyűlés kívánatosá teszi, hogy a már eddig létező „művelődési kör“ munkás képző egyletté kívánja átváltoztatni, a mely iránt a gyűlés bizza meg az itteni elnökséget hogy ez iránt a művelődési kör választmányát meg-egyezés végett keresse föl.

A határozati javaslat egész terjedelmében egyhangulag elfogadtatott.

Következett a második pont. Kiküldöttek megválasztása. Hornyák Endre bőven fejtegeti a kiküldöttek teendőit, és hogy tulajdonképen miért is történik ez; s kéré a gyűlést, hogy olyan egyéneket küldjön oda, kik ugy a helyi viszonyokkal, mint a munkások helyzetével tisztában vannak, hogy azt a kongresszuson tolmácsolhassa. Felolvasta az 1890-ben tárgyaló 1-ső magyarországi szocialdemokrata párt által hozott elvi nyilatkozatot. S hogy Szabadka munkássága méltóan legyen képviselve legalább három választassék. Megválasztattak egyhangulag: Hornyák Endre, Nagy Ödön, Hirth Lipót. Itt meg kell említenem azon örvendetes eseményt is, miszerint a kiküldöttek költségfedezésére adakozás után 6 frt és néhány kr. gyűlt össze.

A pontok letárgyalása után élénk eszmecsere fejlődött ki a munkások közt és mondhatjuk, hogy Szabadkán még ily nagy számu és ily csendben és rendben lefolyó munkásgyűlés nem volt, örvendetes tény ez nálunk, mert régi de jó közmondás az hogy: „segíts magadon az Isten is megsegít.“

A mintegy 150 emberből álló munkásság a legnagyobb csendben és minden rendezavarás nélkül oszlott szét esti fél 6 órakor. A rendőrség részéről megjelent Antunovich alkaptány, egy biztos és négy rendőrnek dolga nem akadt, mint a hogy azt előre gondolták.

A művelődési kör van hivatva Szabadkán az iparosok helyzetén segíteni s mint azt már több ízben, de különösen a jelen alkalommal megmutatta, hogy segíteni is fog, mert a ki a gyűlésen jelen voltak lelkesedését látta az bizonyára nem kételkedik abban, hogy a munkások jobb helyzete az általános bizonyos fokú műveltségben és másodsor a munkaidő megrövidítésében rejlik.

H. L.

HIREK.

Uj távirtda állomás. Csantavéren ma lett átadva a forgalomnak az ujonnán készített sürgöny hivatal.

Pokrócz Ádám. Hogy a szabadkai vasút-állomáson alkalmazott női személyzet ellen többször felmerült panaszok megtorlás nélkül maradtak, annak okát el tudjuk képzelni, de hogy a főnökség az állomás „Pokrócz Ádám“-ja goromba és pasáskodó magaviseletét nyugodtan elnézi, ennek okát miben sem találjuk igazoltnak. Tegnap például egyik reggeli vonatnál történt, hogy egy helybeli kereskedő a bpesti vonaton egy 9 éves fiúcskát várt ki hozzá látogatába jött. A kereskedő, hogy a kis fiút minndjárt a kiszállás alkalmával megcsiphesse perron jegyet váltott. A kijáratok azonban el lévén zárva, illedelmes módon kérdezte a „Pokrócz Ádám“-tól, hogyan lehet

az érkező vonathoz kijutni. A válasz következő volt. „Takarodjék az ur a III. osztályu váróterembe, ne kószálódjon nekem a II. osztály körül.“ Hát ez a felvilágosítás méltó ugyan egy „Pokrócz Ádám“-hoz, de nem jogos. A kapus anélkül hogy kérdezte volna az illetőtől, ha valjon van-e perron jegye, vagy a helyett hogy azt az utasítást adta volna: ugy juthat ki perronra ha jegyet vált oda, goromba kvalifikálhatlan módon támadta meg a kereskedőt. Talául nem volt a „Pokrócz Ádám“ megelégedve a reggeli „Geschäft“-tel? Különb- ben erre még visszatérünk.

— **Adakozások.** Névjegyzéke azon t. ur-hölgyeknek és uraknak, kik a Szabadkai „Lóverseny egyesület“ által f. é. október hó 2-án rendezett versenyek alkalmával a „Hölgyek“ és a „Gátverseny“ díjára adakoztak. I. A hölgyek díjára: Piukovics Ágostonné 5 frt, Vojnich Máténé 1 frt, Özv. Vojnich Jakabné 20 frt, Antunovich Vojnich Ilona 10 frt, Vojnich Simonné 15 frt, Vojnich Adomovics Mária 20 frt, Bicskei Vojnich Mária 15 frt, Vojnich Szemző Józefa 10 frt, Giefing Vincéné 5 frt, Kopunovics Corda Mariska 5 frt, Láng Józsefné 2 frt, Vermes Gáborné és leányai 15 frt, özv. Vojnich Eteleka 10 frt, özv. Vojnich Tivadarné 3 frt, ifj. Vojnich Sándorné 5 frt, Manusich Lázárné 4 frt, Regényi Lajosné 10 frt, özv. Lichtneckert Jánosné 5 frt, Mácskovics Tituszné 2 frt, Gyelmis Gerőné 2 frt, Manojlovics Vladiszlávné 3 frt, Pertich Mihályné 5 frt, Lichtneckert Andrásné 10 frt, ifj. Lichtneckert Károlyné 5 frt, Varga Károlyné 3 frt, özv. Szárics Kálmánné 2 frt, Seultéti Vilma 2 frt, Birkás Adrienne 5 frt, Leovics Simonné 2 frt, dr. Milassin Miklósné 2 frt, Törley Gyuláné 10 frt, Karner Jánosné 5 frt, Karner Lili 5 frt, Magyar Györgyné 1 drb arany, özv. Pertich Józsefné 1 darab arany. Összesen: 230 frt és 2 drb. arany II. A Gátverseny-díjára adakoztak: Vojnich Simon 20 frt, ids. Vojnich Sándor 20 frt, Törley Antal 50 frt, Rohoney Lőrinc 50 frt, Vojnich Lajos 15 frt, Varga Ágoston 10 frt, Vermes Béla 15 frt, dr. Antunovics József 10 frt, id. Vojnich Máté 10 frt, Vojnich Béla 15 frt, Vojnich H. Antal 5 frt, Vojnich Oszkár 50 frt, ifju Vojnich Sándor 15 frt, ifj. Vojnich Pista 10 frt, Törley Gyula 15 frt, Vojnich Imre 20 frt, Regényi Lajos 10 frt, Regényi Gábor 5 frt, Zseni István 10 frt. Összesen: 355 forint. Vojnich Imréné és Regényi Lajosné úrhölgyeknek, mint a „Hölgyek“ díjára gyűjtőknek, ugy a fennevezett tisztelt úrhölgyeknek és uraknak tanusított nemes áldozatkészségükért az egyesület legmélyebb köszönetét nyilvánítja. — A szabadkai „Lóversenyegyesület“ részére adakoztak: Szabadka város közönsége 1000 frt. Szabadkai takarékpénztár és népbank 50 frt. Általános takarékpénztár részvénytársaság 50 frt. Kereskedelmi és iparbank 20 frt. Vojnich Simon 25 frt. Törley Antal 50 frt. Mikovich Ágoston 75 frt. Összesen: 1270 forint. Fogadják Szabadka sz. kir. város közönsége, az egyesületek és nevezett urak a „Lóversenyegyesület“ iránt tanusított áldozatkészségükért az egyesületnek legmélyebb köszönetnyilvánítását. Szabadkán 1892. október hó 17. Birkás Kálmán egyesületi jegyző.

Mi az oka a gyakori tüzeseteknek városunkban? Ezt kideríteni van hivatva rendőrségünk, és aligha nem helyes uton halad is. A napokban történt egyik tüzeset alkalmával egy csóvát találtak közel a helyszínről, ami alapos gyanuokat szolgáltat arra,

hogy a gyakori egymásutánban előfordult tüzesetek gonosz kézből eredő gyújtogatásoknak a folyamányai. A vizsgálat erélyesen folyik és ennek meg nem hiúsítása végett hallgatjuk el az eddigi eredményt.

A kolera elleni óvintézkedések folynak városunkban. Ez alkalomból felhívjuk a tisztí főorvos figyelmét arra, hogy a Kossuth utcza olyan büzzel van eltelve hogy abból normális viszonyok közt is sok volna. Véleményünk szerint valamelyik ház árnyékszéki csatornája bevezet a főcsatornába. Kérjük szíveskedjék ezt alaposan megvizsgáltatni.

A 3-ik körű Béla utcai lakosok rég óhajtottak már megismerkedni az éjjeli «mesterséges világosság» fogalmával, de több éven át történt folyamadásuk hatóságunkhoz, eredménytelen maradt, nem akarván a hatóság őket olyan rohamosan a sötétség áldásos helyzetéből kirántani. Végre ez előtt 6 hónappal sok utánjárás után sikerült kieszközölniök azt hogy a hosszú utcában 2 petroleumos lámpához való oszlopot kaptak teljesen «felszerelve» csak a lámpa hiányzik belőle. A Béla utcai lakosok csak tovább is botorkálnak a sötétben a közvetlen és gyalogjárda nélküli utcán és nem is csodálkoznak azon hogy anyi pótdadót fizetnek. A mi kedélyes szabadkai közönségünknek ez is jó. Részünkről pedig ajánlhatjuk a Béla utcabelieknek hogy ne várjanak míg a hatóság «felvilágosítja» őket tegyék föl a lámpát közös költségen.

Tüzesetek. Folyó hó 15-én Kladek Félix II. kör Gábor utcza 256. sz. a. lakházánál szobaláz volt. A kár alig tesz ki egy-két forintot. — Ugyanaz nap esti 8 órakor Klénó Béla V. körű házában a Prokes-féle téglagyár mellett egy kazal szalma gyuladt ki. S bár a tűzoltóság meglelt minden lehetőt, az hogy a tűz tovább nem terjedt, s az ugynevezett „ujfalu“ teljesen le nem égett, az a szélescsendnek köszönhető, mert az egész környéken nincs egy kut s a tűzoltók csak vízhor-dókkal segíthettek az oltásnál. Dicsérettel említjük meg, hogy az önkéntes tűzoltóság is nagyban segédkezett a városi tűzoltóságnak. Lénárd Máté Verusics puszta 318. sz. a. szál-lásán, a mintegy 40 öl hosszú ökoristálló, a cselédség gondatlansága folytán f. hó 13-án kigyulladt és a tetőzettel együtt 8 drb. ökor, és 11 drb. borju szénne égett. A kár meghaladja a 3000 frtot.

Vörös párbaj Szentseről jelentik, hogy a hétfői közgyűlésen előfordult dulakodásból kifolyólag, Balogh János provokálta Füst Molnár Sándor városi árvaszéki ülnököt, ki Balogh viselkedését pimasznak jellemezte. A pisz-tolypárbaj tegnap folyt le; Balogh súlyosan sebesült meg; ellenfele sértetlen maradt.

Kossuth diszpolgársága megtámadva. Zombor városa tudvalevőleg Kossuth Lajost 37 szavazattal 12 ellenében a város diszpolgárává választotta. Egyszersmind elhatározta, hogy Kossuthhoz 90-ik születése napján üdvözlő feliratot intéz. Elfogadták azt is, hogy a város legszebb utcáját »Kossuth Lajos utcának« nevezik el. Mint Zomborból írják, tegnapelőtt a város szerb polgárai egy 200 előkelő polgár aláírta beadványban ez elhatározásokat megtá-madta.

Nagy tüzvész dühöngött tegnap a reggeli órákban az 5-ik körben. A tűz Malinkó Mihály házában keletkezvén, körbe fordult, belekapott Kovács Guncsi István házába, innen át- csapva Kongó Ferencz házába, ott 40 méter buza, 18 méter árpa, 12 méter zab és 3 lánc-ról való esőves kukoriczát elhamvasztott, ez- után Kozla Mihály házába kapott, ahol 2 kúp szalma, és egy kúp szár elégett. A tűz kelet-kezésének oka ismeretlen. Az összes városi és az önkéntes tűzoltók egy része kivonult a helyszínére, és csak azon körülménynek köszön-hető, hogy a nagy szélvész folytán a tűz nagy-obb mérvet nem öltött, hogy ezen terü- leten elegendő kút és ezekben elegendő víz volt. Az oltás 4 óra hosszat tartott. A városi tűzoltók közül kettő súlyos égési sebeket szen-vedett. Ez alkalomból megemlítjük, hogy az önkéntesek kivonulása alkalmával az egyik szer- tengelye ketté törött s a rajta ülők a kocsiról leesvén súlyosan megsérültek.

Efogot' zsebtolvajnö. Az egész alföld ismeri a zsebtolvajlásairól híres szabadkai cigányasszonyt, Kolompár Ilonát. Mint egy büvész, olyan ügyesen cseni ki a tárczákat a zsebekből. Néha azonban rajta veszt a vén szipirtyó szombaton este a szeged-rókusai állomáson akkor fogta el a rendőrség, mikor egy utast megkönnyebbitett 45 frtot tartalmazó tárcájától. Átadták a büntető bíróságnak.

Vasuti menetrend.

(Érvényes 1892. év május 1-től.)

Budapest—Zimony—Belgrád.

Budapest indul	2:25 éj.	7:35 r.	2:35 du.	9:50 e
Kis-Kőrös	4:26 éj.	11:00 de.	4:57 du.	1:59 é
Halas		11:48 de.	5:27 du.	2:55 é
Kis-Szállás		12:14 du.	5:47 du.	3:27 é
Kelebia		12:34 du.		3:51 é
Szabadka	5:46 r.	1:46 du.	6:26 est.	5:20 r
Csantavér		2:11 du.		6:12 r
Topolya		2:34 du.	6:59 est.	6:44 r
Hegyes-Feketeh.		2:56 du.	7:16 est.	7:16 r
Verbász-Kula		3:16 du.	7:30 est.	7:42 r
Ó-Kér		3:34 du.	7:46 est.	8:09 r
Kiszács		3:51 du.	8:00 est.	8:32 r
Ujvidék	7:34 r.	4:19 du.	8:23 est.	9:15 é
Karloca		4:41 du.	8:39 est.	9:47 é
Zimony erk.	8:50 r.	6:21 est.	9:47 est.	11:56 de
Belgrád érk.	9:00 r.	7:15 est.	10:05 est.	12:30 du

Belgrád—Zimony—Budapest.

Belgrád indul	3:02 éj.	5:22 r.	8:00 r.	2:35 du
Zimony	3:12 éj.	6:02 r.	9:00 r.	3:08 du
Karloca		7:14 r.	10:46 r.	5:42 est
Ujvidék	4:39 éj.	7:37 r.	11:16 r.	6:38 est
Kiszács			11:38 r.	7:19 est
Ó-Kér		8:23 r.	11:55 r.	7:45 est
Verbász-Kula		8:35 r.	12:18 du	8:17 est
Hegyes-Feketeh.		8:52 r.	12:36 du	8:40 est
Topolya		8:57 r.	1:02 du	9:15 est
Csantavér			1:21 du	9:42 éj.
Szabadka	6:34 r.	9:41 r.	2:25 du	11:00 éj.
Kelebia			2:43 du	11:24 éj.
Kis-Szállás		10:06 r.	3:03 du	11:52 éj.
Halas		10:26 r.	3:33 du	1:08 éj.
Kis-Kőrös	7:46 r.	11:01 r.	4:21 du	1:58 éj.
Budapest érk.	9:40 r.	1:10 du	7:35 es.	6:55 r.

Szabadka—Eszék.

Szabadka indul	5:28 reg.	2:10 délután	6:45 este
Tavankut	5:59 reg.	2:35 délután	7:16 este
Bajmok	6:24 "	2:55 "	7:42 "
N.-Militics	7:04 "	3:25 "	8:23 "
Zomhor	7:42 "	3:46 "	8:51 "
Pril.-Szt-Iván	8:10 "	4:07 "	9:17 "
Szóna	8:28 "	4:21 "	9:34 "
Gombos	8:43 "	4:33 "	9:49 "
Dálya	10:18 "	5:46 "	11:29 éjjel
Eszék	11:50 déle.	7:09 este	4:52 reg.

Eszék—Szabadka.

Eszék indul	3:46 délután	8:45 reggel	11:08 éjjel
Dálya	5:08 "	9:45 "	4:20 "
Gombos	6:33 este	10:59 "	5:36 reggel
Szóna	6:51 "	11:12 "	5:51 "
Prigl.-Sz.-I.	7:10 "	11:26 "	6:07 "
Zomhor	8:01 "	11:53 délután	6:42 "
N.-Militics	8:19 "	12:08 "	7:02 "
Bajmok	9:13 "	12:44 "	7:53 "
Tavankut	9:36 "	1:00 "	8:16 "
Szabadka érk.	10:09 "	1:24 "	8:50 "

Szabadka—Budapest.

Szabadkáról indul	5 óra 03 perc reggel
Kelebiáról	5 " 22 " "
Kiszállásról	5 " 41 " "
Halasról	6 " 11 " "
Kis-Kőrösről	6 " 58 " "
Budapestre érk.	10 " 15 " délelőtt

Szabadka—Palics—Szeged.

Szabadkáról indul	5:10 r.	9:51 de.	2:35 du.	6:32 est.
Palicsról	5:31 r.	10:09 de.	2:51 du.	6:46 est.
Horgosról	6:18 r.	10:48 de.	3:22 du.	7:12 est.
Szegedre érk.	7:00 r.	11:23 de.	3:55 du.	7:40 est.

Szeged—Palics—Szabadka.

Szegedről indul	8:15 r.	11:58 de.	4:51 du.	8:43 est.
Horgosról	8:45 r.	12:35 de.	5:20 du.	9:36 est.
Palicsról	9:11 r.	1:05 du.	5:48 du.	10:17 est.
Szabadkára érk.	9:22 r.	1:20 du	6:00 es.	10:36 éjjel

Szabadka—Ó-Becse.

Szabadka indul	5:33 reggel	2:50 délután
Békova	6:00 reggel	3:18 "
O-Kanizsaszállás	6:31 "	3:50 "
Bogaras	6:54 "	4:16 "
Zenta érkezik	7:20 "	4:44 "
Zenta indul	8:04 "	5:04 "
Ada	8:40 "	5:41 "
Mohol	9:08 "	6:09 este
B.-Petrovostellő	9:28 "	6:28 "
Ó-Becse érk.	9:55 "	6:55 "

Ó-Becse—Szabadka.

Ó-Becse indul	5:10 reggel	2:35 délután
B.-Petrovostellő	5:39 "	3:03 "
Mohol	6:11 "	3:35 "
Ada	6:26 "	3:51 "
Zenta érkezik	7:00 "	4:25 "
Zenta indul	7:21 "	4:45 "
Bogaras	7:51 "	5:15 "
O-Kanizsaszállás	8:26 "	5:51 "
Békova	8:42 "	6:10 este
Szabadka érk.	9:08 "	6:37 "

Budapest—Szabadka.

Budapestről indul	4 óra 50 perc délután
Kis-Kőrösről	8 " 09 " este
Halasról	8 " 56 " "
Kiszállásról	9 " 22 " "
Kelebiáról	9 " 42 " "
Szabadkára érk.	9 " 58 " éjjel

Szabadka—Baja.

Szabadka indul	5:50 reggel	2:45 délután
Csikéria	6:29 "	3:20 "
Bács-Almás	7:10 "	3:52 "
Bikity-Borsod	7:49 "	4:26 "
Baja érkezik	8:30 "	5:02 "

Baja—Szabadka.

Baja indul	10:26 délelőtt	7:10 este
Bikity-Borsod	11:05 "	7:57 "
Bács-Almás	11:45 "	8:46 "
Csikéria	12:10 délután	9:17 "
Szabadka erk.	12:40 "	9:50 "

Szabadka—Topolya.

Szabadkáról indul	4 óra 52 perc délután
Csantavérről	5 " 50 " "
Topolyára érkezik	6 " 29 " este

Topolya—Szabadka.

Topolyáról indul	7 óra 00 perc reggel
Csantavérről	7 " 32 " "
Szabadkára érkezik	8 " 15 " "

SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS

A „MAGYAR ASZFALT RÉSZVÉNY-TARSASÁG“

saját bányái: F.-DERNÁN (Bihar m.)

Iroda Budapest, VI. Andrászi-ut 30. sz.

elvallalja: *uj építkezéseknél* az alapfalaknak nedvesség-elkülönítő aszfaltréteggel befedését; járdák, udvarok, kapubejáratok, folyosók, konyhák, mézsárszékek, vágóhidak, magtárak, raktárak, istállók, terraszok kerti utak, sétányok, szeszgyárak, ipartelepek, gyárhelyiségek, műhelyek, tantermek, utcai-átjárók, kocsutak, tekepályák, bérkocsi-állomáshelyek stb. stb. természetes, legjobb

aszfalttal burkolását

ovábbá eszközi; nedves falak lakások, boltok, raktárak stb. gyökeres szárazzátételét — jótálás mellett — legolcsóbb áron.

Felvilágosítás készséggel adatik s nagyobb munkák vidéken is elvállaltatnak; — anyag utasításra vidékre is szállítatik.

A „Magyar aszfalt részvény-társaság“ bányatermékei a brüsszeli nemzetközi kiállításon a legnagyobb kitüntetésben (dizsoklevél) részesültek.

Szabadkán: KARSAI BERTALAN ur ad bővebb felvilágosítást.

Es ugyancsak ő nála szerezhetők be azon — kitűnő minőségű — cement csövek, melyek az utcák csatornázása folytán az egyes házakból a főcsatornába esznek bevezetendők.

➔ Csakis a világhírű cigarettapapírost használjátok ➔

Les Dernières Cartouches

BRAUNSTEIN FRÈRES párisi

gyárából 65., Boulevard Filxemans.

E gyártmány a papiripar diadala, a cigarettapapir eszményképe

Ezen cigarettapapíros és cigarettahüvely gyári raktára:

Bécs, I. Schottenring 25.

➔ Valódi francia cigarettahüvely a „Les Dernières Cartouches“-papírból készitv melynek minden doboza „Braunstein Frères“ czégét viseli, Szabadkán Jó Guszttv urná kapható.

14—25.